

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 3309/25
27.8.2025. године
Београд

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Светланае Павић, председника већа, Сање Кнежевић Јојић и Весне Секулић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Горан Ступар, адвокат из Новог Сада, ул. Радничка бр.14/III, против тужене Републике Србије, чији је законски заступник Државно правобранилаштво са седиштем у Београду, ул. Косовска бр.31, ради чињења и накнаде нематеријалне штете, одлучујући о жалби тужиоца изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду П бр.1575/24 од 22.5.2025. године, у седници већа одржаној дана 27.8.2025. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Вишег суда у Београду П бр.1575/24 од 22.5.2025. године и предмет **ВРАЋА** истом суду на поновно суђење.

Образложење

Ожалбеном пресудом, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена Република Србија да као руковаца из свих евиденција које воде државни органи обрише податке о личности – генетски податак утврђен ДНК профил на име тужиоца АА из ... Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му на име душевних болова због повреде права личности исплати износ од 70.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 22.5.2025. године до исплате, а ставом трећим изреке обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 13.500,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде, под претњом извршења.

Против наведене пресуде тужилац је благовремено изјавио жалбу из свих законом прописаних разлога.

Испитујући правилност побијане пресуде у границама законских овлашћења из члана 386 ЗПП (“Службени гласник РС”, бр.72/11 са свим изменама и допунама), овај суд је оценио да је жалба тужиоца основана.

Према утврђеном чињеничном стању, дана 5.9.2021.године Више јавно тужилаштво у Новом Саду током предистражног поступка, а поступајући по захтеву

МУП-а, Одељења криминалистичке полиције, Групе за сузбијање крвних, сексуалних и саобраћајних деликата од истог дана, издало је наредбу да се од тужиоца и још једанаесторо лица узму биолошки трагови-букални брис ради утврђивања њиховог ДНК профила у циљу расветљавања догађаја (утврђивања идентитета извршиоца/ца) који се десио у ул. ... у ... дана 2.9.2021. године, у коме је једно лице лишено живота, који догађај је квалификован као кривично дело тешко убиство из члана 114 став 1 Кривичног законика. Истог дана је по захтеву наведеног органа од стране Вишег суда у Новом Саду издата наредба за претрес стана и других просторија које користи тужилац, али не због претходног дела већ због постојања основане сумње да је тужилац извршио кривично дело неовлашћено коришћење и ношење оружја и других експлозивних направа, као и поседовање опојних дрога из члана 348 став 1 и 246 став 1 КЗ РС, међутим, претресом у стану тужиоца није пронађено оружје, нити опојна дрога осим једног пиштоља са два оквира и 50 метака муниције, којим је он као припадник МУП-а био задужен, те су му исте ствари одузете уз потврду о привремено одузетим стварима, али су му враћене дана 15.9.2021. године. Од тужиоца је истог дана, а у вези са кривичним делом тешког убиства у својству грађанина узета изјава, о чему је сачињена службена белешка. Против тужиоца због наведеног догађаја није покренут истражни, ни кривични поступак, нити је он добио статус осумњиченог или оптужбеног у кривичном поступку који је покренут против два лица из групе од дванаесторо лица од којих је као и тужиоцу узет букални брис, те да је кривични поступак против наведених лица у току. Према исказу тужиоца његов ДНК профил је добијен анализом букалног бриса и исти се налази у Националном ДНК регистру, а он у овом поступку тражи брисање наведеног податка о личности, јер је незаконито прибављен, а последично наведеном тражи накнаду нематеријалне штете у виду душевних болова претрпљених због повреде права на приватни живот у смислу одредбе члана 8 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Првостепени суд је полазећи од овако утврђеног чињеничног стања оценио да генетски податак тужиоца утврђен ДНК анализом представља податак о личности прописан одредбом члана 4 став 1 тачка 1 Закона о заштити података о личности. Међутим, оцењујући основ потраживања тужиоца за брисање овог податка првостепени суд је полазећи од одредбе члана 42 Устава Републике Србије, чланова 4, 8, 13, 18, 32, 84 Закона о заштити података о личности, одредбе члана 45 Закона о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова, као и одредаба чланова 140, 141, 93, 94 и 286 Закона о кривичном поступку, закључио да је тужбени захтев неоснован. Наиме, приликом одлучивања о тужбеном захтеву, првостепени суд је пошао од одредбе члана 32 став 1 Закона о заштити података о личности која прописује да законски услов за брисање података о личности постоји уколико су повређене таксативно наведене законске одредбе овог закона и то одредбе чланова 5, 13 и 18, којим одредбама су прописани услови које обрада података о личности мора да задовољи да би била законита. Одредбом члана 5 овог закона регулисано је начело законитости обраде података коју надлежни органи врше у посебне сврхе, односно у сврхе спречавања, истраге и откривање кривичних дела, гоњења учинилаца кривичних дела или извршење кривичних санкција, укључујући и спречавање и заштиту од претњи јавне и националне безбедности, те да је сагласно одредби члана 13 овог закона прописано да је обрада коју врше надлежни органи у посебне сврхе законита само уколико је та обрада потребна за обављање послова надлежних органа и ако је прописана законом, док је одредбом члана 18 овог закона прописано да је обрада

генетских података допуштена само уколико је то неопходно, уз примену одговарајућих мера заштите права лица на које се подаци односе, између осталог и онда када је надлежни орган законом овлашћен да обрађује посебне врсте података о личности. У конкретном случају, подаци о личности тужиоца и то његов ДНК профил узимањем букалног бриса прикупљени су и обрађени, а онда и похрањени у свему у складу са законом, јер уколико је учињено кривично дело које се гони по службеној дужности, а што је у овом случају у питању полиција има не само право већ и дужност да предузме све потребне мере како би се пронашао учинилац кривичног дела сходно члану 286 став 1 Законика о кривичном поступку, а што подразумева и овлашћене исте да врши оперативна сазнања у циљу прикупљања података. Букални брис од тужиоца је узет у складу са одредбама чланова 140 и 141 Законика о кривичном поступку, с обзиром на то да је јавни тужилац на иницијативу овлашћеног полицијског службеника издао наредбу за његово узимање. Околност да против тужиоца након узимања бриса није покренут кривични поступак, односно да исти није задржан, нити да је добио статус осумњиченог или оптуженог лица, као и чињеница да је са њим обављен разговор у својству грађанина, а не у својству осумњиченог, не утиче на законитост процедуре узимања букалног бриса од тужиоца, јер је у моменту узимања букалног бриса постојала потреба да се провери најмањи степен сумње да је он учинилац кривичног дела, без обзира на чињеницу што и такав степен сумње може накнадно отпасти, односно да против лица коме је узет букални брис касније не буде вођен кривични поступак.

Надаље, како је суд утврдио да није било пропуста приликом узимања букалног бриса од тужиоца, то је одлучивано о основаности захтева истог за брисање наведеног податка, а полазећи од одредбе члана 8 став 2 Закона о заштити података о личности која прописује да су органи који обрађују податке о личности у посебне сврхе дужни да одреде рок када ће се ти подаци избрисати, односно рок за периодичну оцену потребе њиховог чувања. Међутим, за потраживање у овој правној ствари (брисање генетских података) правна регулатива није Закон о заштити података о личности, већ Закон о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова, који закон представља *Lex specialis* у области прикупљања и чувања података о личности за потребе унутрашњих послова, с обзиром на то да је МУП орган који прикупља ове податке. Имајући у виду да је одредбом члана 45 наведеног закона, између осталог прописано да се узимање узорака биолошког порекла и узорака за форензичку генетску анализу чувају до апсолутне застарелости кривичног гоњења за кривично дело за које је потребно њихово узимање, те чињеницу да је ДНК профил тужиоцу узет у предистражном поступку у циљу расветљавања и утврђивања идентитета извршиоца – саизвршилаца кривичног дела тешко убиство из члана 114 став 1 тачка 1 ЗКП, за које дело је прописана казна од најмање 10 година или доживотног затвора, то у овом случају генетски податак тужиоца има се чувати трајно, због чега је одбијен тужбени захтев тужиоца за брисање овог податка, па је одлучено као у ставу првом изреке. Надаље, како је утврђено да је обрада генетског податка тужиоца у предистражном поступку извршена у складу са позитивним правом (Законик о кривичном поступку), те да се наведени податак чува у складу са важећим Законом о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова, то је одбијен и тужбени захтев тужиоца да му тужена исплати накнаду нематеријалне штете због трпљења душевних болова због повреде права личности и одлучено је као у ставу другом изреке.

Оцењујући жалбене наводе тужиоца, овај суд налази да се овакав закључак првостепеног суда за сада не може прихватити на правилан, имајући у виду да су разлози о одлучним чињеницама нејасни, што побијану одлуку чини захваћеном битном повредом одредаба парничном поступка из члана 374 став 2 тачка 12 ЗПП, на шта се садржином жалбе тужиоца основано указује, те и да је услед непотпуно утврђеног чињеничног стања изостала правилна примена материјалног права.

Наиме, неспорно је да надлежни органи сагласно одредбама Законика о кривичном поступку и Закона о заштити података о личности могу обрађивати одређене податке о личности, између осталог и генетске податке у циљу прикупљања одређених информација, при томе поштујући начело законитости предвиђено чланом 5, 13 и 18 Закона о заштити података о личности. Такође, државни органи у ситуацијама вршења форензичке идентификације могу вршити и форензичку регистрацију сагласно одредбама Закона о националном ДНК регистру. У том контексту, како је због расветљавања извршеног кривичног дела тешког убиства дана 2.9.2021.године у Новом Саду, те и утврђивања извршилаца овог дела, по образложеном предлогу радника МУП-а, Више јавно тужилаштво у Новом Саду издало наредбу да се од више лица, између осталог и од тужиоца узме букални брис ради утврђивања њиховог ДНК профила, те и евентуална њихова умешаност у вези са наведеним кривичним делом и по налажењу овог суда правилан је закључак првостепеног суда да је у поступку узимања букалног бриса од тужиоца ради утврђивања његовог ДНК профила испоштована одредба члана 5,13 и 18 Закона о заштити података о личности, која одредба регулише начело законитости овог поступка, па су неосновани жалбени наводи тужиоца да је у поступку узимања његових ДНК података прекршено ово начело, а што би водило незаконитом поступању органа тужене. Начело законитости подразумева поштовање формалних услова прописаних наведеним Законом о заштити података о личности, који подразумевају оправдане разлоге обраде ових података и поштовање процедуре у обради ових података, а што је у овом случају испуњено. Чињеница да резултати ДНК тужиоца нису показали његову умешаност у извршење или саучесништво у извршењу наведеног кривичног дела не води закључку да је поступак обраде ових података незаконито спроведен.

Међутим, по налажењу овог суда нејасан је закључак првостепеног суда да, с обзиром на законитост спроведеног поступка у обрађивању генетских података тужиоца нису испуњени услови за брисање истих, уз образложење да се на поступак брисања ових података не примењују одредбе Закона о заштити података о личности, већ одредбе Закона о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова, који закон представља *Lex specialis* у области прикупљања и чувања података о личности за потребе унутрашњих послова, па како је одредбом члана 45 наведеног закона, између осталог прописано да се узимање узорака биолошког порекла и узорака за форензичку генетску анализу чувају до апсолутне застарелости кривичног гоњења за кривично дело за које је потребно њихово узимање, што је у овом случају трајно, имајући у виду да је ДНК профил тужиоцу узет у предистражном поступку у циљу расветљавања и утврђивања идентитета извршиоца – саизвршилаца кривичног дела тешко убиство из члана 114 став 1 тачка 1 ЗКП, за које дело је прописана казна од најмање 10 година или доживотног затвора, због чега се генетски податак тужиоца има чувати трајно, а које разлоге првостепеног суда не прихвата овај суд у поступку жалбене контроле.

По налажењу овог суда одредбе Закона о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова се не могу одвојено посматрати у односу на одредбе Закона о заштити података о личности не само код основа за прикупљање ових података, већ и основа за њихово брисање. У члану 8 Закона о заштити података о личности, а у случајевима вршења форензичке регистрације дужност је надлежних органа који узимају податке у посебне сврхе да уклоне те податке, односно да одреде рок чувања ових података, док је правна регулатива у вези са брисањем ових података прописана чланом 30 и 32 овог закона, у зависности од тога да ли се подаци о личности у које спада и генетски податак (члан 4) узимају за посебне сврхе или не. Чланом 32 став 1 овог Закона предвиђено је брисање података прибављених у посебне сврхе у случају када су ти подаци прибављени незаконито, односно супротно одредбама чланова 5, 13 и 18 овог закона, али и у случају уколико ови подаци морају бити избрисани због испуњења законске обавезе руковоаца, а који се односи на протек законом одређеног рока, те да уколико руковалац ових података по протеку законског рока не избрише ове податке, онда заинтересовано лице у смислу одредбе члана 84 Закона о заштити података о личности може тужбом тражити брисање ових података из Националног регистра.

Успостављање и вођење Националног ДНК регистра према члану 4 Закона о националном ДНК регистру поверено је министарству надлежном за унутрашње послове преко надлежне форензичке службе, које је и одговорно за тачност података из Регистра. Регистар се успоставља за потребе вођења кривичног поступка и утврђивања идентитета несталих или непознатих лица и лешева, као и делова тела. Ставом петим овог члана прописано је да ажурирање и брисање, рокови чувања и мере заштите података у Регистру, прописани су посебним законом којим се уређују евиденције и обрада података у области унутрашњих послова.

У поступку пред првостепеним судом није разјашњено да ли је у конкретном случају била неопходна само форензичка идентификација јер тужилац сагласно члану 2 Законика о кривичном поступку у вези са наведеним кривичним делом ни у једном моменту није имао својство осумњиченог, односно нису постојали основи сумње да је он извршио кривично дело тешко убиство, односно да је био саучесник у извршењу наведеног кривичног дела, или је била неопходна и форензичка регистрација на основу Закона о националном ДНК регистру који у својим одредбама регулише да се евидентирање и чување података о личности искључиво везује за кривични поступак.

Тужилац није био учесник ни кривичног, а ни истражног поступка, већ исти у овом случају има својство грађанина, па је нејасан закључак првостепеног суда да се чување његових генетских података везује за застарелост кривичног гоњења за кривично дело убиства. Одредба члана 32 став 1 Закона о Заштити података о личности, не регулише само случајеве брисања података који су узети у посебне сврхе уколико је било незаконитог поступања у узимању ових података, већ и уколико подаци о личности морају бити избрисани због испуњења законске обавезе руковоаца. Законска обавеза руковоаца за брисање ових података сагласно одредби члана 45 став 3 Закона о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова, а на коју одредбу упућује и одредба члана 4 Закона о националном ДНК регистру је рок од 3 године за лица над којима је вршено форензичко утврђивање идентитета, а што је у

овом случају у питању, имајући у виду статус тужиоца пре, у време и после вршења поступка форензичког утврђивања идентитета. Отуда је нејасан закључак првостепеног суда да се у овом случају у вези са захтевом тужиоца за брисањем ових података имају применити одредбе које важе за учеснике кривичних поступака, те и да у овом случају постоји потреба да се врши форензичка регистрација у вези са кривичним поступком који се води за кривично дело које је извршено 2.9.2021.године, а за које су познати учиниоци.

Дакле, Закон о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова, у члану 45 садржи одредбе о временском чувању личних података. Ставом трећим овог члана, а како је већ наведено, прописано је да подаци лица према којима је извршено форензичко утврђивање идентитета чувају се 3 године, осим у случајевима уколико је ово утврђивање идентитета вршено за потребе форензичке регистрације. Стање у списима предмета, а и разлози ожалбене пресуде указују да је букални брис који је од тужиоца узет дана 05.09.2021. године, узет у циљу расветљавања учиниоца или учинилаца кривичног дела тешког убиства из члана 114 Кривичног законика Републике Србије, извршеног дана 02.09.2021. године. Узимање овог генетског материјала вршено је у предистражном поступку, када тужилац није имао статус осумњиченог лица, а што следи из дописа Вишег јавног тужилаштва у Новом Саду КТО 60/22 од 9.12.2024.године. Тужилац статус осумњиченог није добио ни након пристизања резултата ове ДНК анализе, па је нејасан закључак првостепеног суда да се поступак брисања овог податка везује за застарелост кривичног гоњења за дело за које је у предкривичном поступку спроведена ова радња, имајући у виду да је то у супротности са одредбама Закона о националном ДНК регистру, према којима се у истом регистру евидентирају подаци лица из кривичног поступка.

Дакле, у поступку пред првостепеним судом није разјашњено да ли је у овом случају вршена само форензичка идентификација личних података тужиоца или је било потребе да се врши и форензичка регистрација која је прописана Правилником о криминалистичко-форензичкој регистрацији (“Службени гласник РС” број 54 од 31.05.2017. године), с обзиром на то да се форензичка регистрација према правној теорији врши уколико је статус одређеног лица такав да се може подвести под осумњиченим, оптуженим или окривљеним лицем, у ком случају би се искључивало право истог на брисање генетског податка по општим правилима о брисању ових података.

Како у конкретном случају није расправљена ова одлучна чињеница то је ожалбена пресуда морала бити укинута како у делу захтева о брисању ових података, тако и у вези са накнадом нематеријалне штете због повреде права личности.

Стога ће првостепени суд у поновном поступку имати у виду наведено, чиме ће отклонити учињену битну повреду одредаба парничног поступка на коју му је указано овим решењем, на тај начин што ће разјаснити да ли је према тужиоцу вршена само форензичка идентификација или је било потребе вршити и форензичку регистрацију и уколико је такве потребе било из којих разлога је то учињено, те ће по provedеном поступку правилном применом материјалног права донети нову и на закону засновану одлуку.

Пошто је укинута одлука о главној ствари, укинута је и одлука о трошковима поступка садржана у ставу трећем изреке ожалбене пресуде, јер иста зависи од коначног исхода спора и успеха странака у њему.

Из изнетих разлога, у смислу одредбе члана 391 став 1 и 392 став 2 ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа-судија
Светлана Павић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић